

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum hoc liceat priuatæ personæ, vel solum publicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

prohibet hominem occidi, dicens, Non occides. ergo nulla lex prohibet...

ides. Quando autem non est malum, non est per id prohibitum a Deo...

ergo videtur omnino esse iniustum, quod peccatores occidantur. ¶ 3 Prat. Illud quod est in se malum...

occidantur. Quoniam vero ex occasione malorum non imminet periculum bonis...

SED CONTRA est, quod odicit Exod. 22. Maleficos non patieris vivere...

AD SECUNDUM dicendum, quod Deus secundum ordinem suae sapientiae...

RESP. Dicendum, quod sicut dicitur est, licitum est occidere animalia bruta...

AD TERTIUM dicendum, quod homo peccando ab ordine rationis recedit...

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Dominus abstinendum mandavit ab eradicatione zizaniorum...

ARTICVLVS III. Vtrum occidere hominem liceat priuatae personae.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod occidere hominem peccatorem liceat priuatae personae...

IN articulo 3. eiusdem. Nam author in 2o sept. dist. 44. ar. penult. ad ult. dicit, quod non est recursum ad superiorem...

¶ 2 Prat. Homo propter peccatum peccatorem possit priuata occidere persona...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

De moralibus autem praecipue quomodo, quare, & quando ligantur, rationis est naturalis distinctio...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

¶ Ad hoc dicitur distinguendo de tyranno, quod est duplex. Quidam est tyrannus in modo regendi...

6819 .1A

6819 .1A

6819 .1A

6819 .1A

Lib. 7. Ethic. ca. 6. in fine, tom. 5.

Supra Questiones sexagesimae quartae articulum tertium. Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Inf. q. 65. artic. 1. co. & ad 2. & 4. dist. 37. q. 2. art. 1.

Ar. preced. ad 3.

test à quolibet suo subdito occidi. Quidam autem tyrannus est in ipso iure dominij, quia iustitiam viurpavit sibi dominiam vi armorum, vel alias inique & de tali tyranno est iermo. Et duo dicimus, primo quod licite potest à quolibet de populo occidi pro libertate populi, quando non est recitius ad superiorem, à quo posset iustitia fieri de humiliori in iudicium. Secundo, quod quando sic occiditur, non occiditur à persona privata propria, sed publica auctoritate. Declaratur vtrunque ex hoc, quod talis tyrannus est hostis populi, habens contra eum bellum iniustum cum populo. Quod enim sic hostis populi, patet ex hoc, quod maior est, & oppressor libertatis, seu iuris publici illius. Quod autem intelligatur habere contra eum bellum cum populo, patet ex eo, quod inchoatum bellum quo populum iniuriat, seipsum nominavit dominum, aliosque cogit ad recognitionem se ut dominum, nulla est tunc interruptio, nulla pace terminatum, sed succumbens iacet populus. Cum autem bellum hoc ex parte populi sit iustum, & ex parte tyranni iniustum, coniequens est, ut quilibet de populo inturgens, pro populo contra tyrannum bellum agat iustum. Ac pro hoc licite potest tyrannum illum occidere auctoritate iusti belli, quae est auctoritas publica, ut patet ex supra dictis. Nec obstat tyrannus à principio sine bello se fecerit dominum: quoniam ipsa viurpatione dominij, iniusto populo, est debellare populum. Semper ergo est bellum implicitum, aut explicitum, & publica semper interuenit auctoritas explicita, ut in bello implicito, vel implicito, ut in bello implicito. Vices igitur procedunt totius communitatis gerit pars, quae ipsius negotium tam vtiliter gerens, ad ipsius liberationem procedit. Et hoc modo

Ar. preced.

Li. r. c. 26. in medio, & c. 21. in fine tom. 5.

Ar. preced.

* Ex c. 3. lib. 1. c. 21. circa princ. tom. 5.

ARTICVLVS IIII.
Vtrum occidere malefactores liceat clericis.

AD QVARTVM sic procedit. Vt, quod occidere malefactores liceat clericis. Clerici enim praecipue debent implere quod Apostolus dicit I. ad Corinth. 4. Limitatores mei estote, sicut & ego Christi. Per quod nobis indicitur, ut Deus, & sanctos eius imitemur: sed ipse Deus, quem colimus, occidit malefactores, sicut illud Psal. 135. Qui percussit Aegyptum cum primo genitis eorum. Moyses etiam a Leuitis fecit interfici viginti tria milia hominum pro adorationem vituli, ut habet Exodus. 32. Et Phinees sacerdos interfecit Iraclitem cum Madianitis de cocuntate, ut habet Numeri. 25. Samuel etiam interfecit Agag regem Amalec, & Elias sacerdos Baal, & Marathias cum, qui ad sacrificium accesserat, & in nono Testamento Petrus Ananiam, & Sapphiram: ergo videtur quod etiam clericis liceat occidere malefactores. **¶** 2. Praet. Potestas spiritualis est maior, quam temporalis, & Deo coniunctior: sed potestas temporalis licite malefactores occidit, tanquam Dei minister, ut dicitur Rom. 13. ergo multo magis clericis, qui sunt Dei ministri, spirituales potestatem habentes, licite possunt malefactores occidere. **¶** 3. Praet. Quicumque licite suscipit aliquod officium, licite potest ea, quae ad officium illud pertinent, exercere: sed officium principis terrae est malefactores occidere, ut dicitur * est ergo clericis qui sunt terrarum principes, licite possunt occidere malefactores.

SED CONTRA est, quod dicitur ad Timo. 3. oportet episcopum sine crimine esse, non uiolentem, non percussorem.

RESPON. Dicendum, quod non licet clericis occidere, duplici ratione. Primo quidem, quia sunt clerici ministerium, in quo repraesentatur populus, qui cum percuteretur, non repercutitur I. Pet. 2. & ideo non competit, ut clericus efflores, aut occidat. Debet enim imitari dominum imitari, secundum illud Eccles. 10. quod dicitur, sicut & minister eius, in qua non determinatur potestas occidendi, quia clericis committitur ministerium, in quo non determinatur potestas occidendi, quia clericis committitur ministerium, in quo non determinatur potestas occidendi, quia clericis committitur ministerium, in quo non determinatur potestas occidendi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod licet in omnibus operatur quae recta sunt, tamen secundum eius congruentiam, quae debet Deum imitari in hoc, quod occidit, vnde licet Deus corporales occidat, non tamen oportet quod in corpore occidatur. Petrus autem non propria auctoritate

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in 1. de ciui. Dei. Qui sine aliqua publica administratione maleficium occiderit, velut homicida iudicabitur: & tanto amplius, quanto sibi potestatem a Deo non concessam viurpare non timuit.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicitur * est, occidere malefactorum licitum est, in quantum ordinatur ad salutem totius communitatis: & ideo ad illum solum pertinet, cui committitur cura communitatis conseruanda. Sicut ad medicum pertinet praecidere membrum putridum, quoniam ei commissa fuerit cura salutis totius corporis. Cura autem civis boni commissa est principibus habentibus publicam auctoritatem: & ideo eis solum licet malefactores occidere, non autem priuatis personis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ille aliquid facit, cuius auctoritate fit, ut patet per Dion. * 12. c. celestis hierarc. Et ideo ut Augustinus dicit in 1. de ciui. Dei, non ipse occidit qui ministerium dei iubentis, sicut ad ministerium gladius est ventus. Vnde illi qui occiderunt proximos, & amicos ex mandato domini, non hoc fecisse ipsi vident, sed potius ille, cuius auctoritate fecerunt. Sicut & miles interficit hostem auctoritate principis, & minister latronem auctoritate iudicis.

AD SECVNDVM dicendum, quod bestia naturaliter est distincta ab homine. Vnde super hoc non requiritur aliquid iudicium, an sit occidenda, si sit syluestris: si vero sit domestica, requiritur iudicium non pro ipsa, sed pro damnum domini. Sed homo peccator non est naturaliter distinctus ab hominibus iustis: & ideo indiget iudicio publico, ut discernatur an sit occidendus propter salutem communem.

AD TERTIVM dicendum, quod facere aliquid ad utilitatem communem, quod nulli nocet, hoc est licitum cuiilibet priuata persona: sed si sit cum nocumeto alterius, hoc non debet fieri, nisi secundum iudicium eius, ad quem pertinet aestimare quid sit subtrahendum partibus pro salute totius.